

VOLKOVA N.A. THE ESSENCE OF THE BUSINESS PROCESSES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Волкова Н.А. Сутність бізнес-процесів підприємств АПК // Матеріали II науково-практичної конференції «Соціальні трансформації у кризовий період». – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2019. – С.

Управління бізнес-процесами у виробництві історично стало першою областю успішного застосування набору методів, які згодом отримали назву «процесного підходу». Поняття «бізнес-процес» є багатозначним, і в даний час не існує єдино прийнятого його визначення. Всі визначення об'єднують перш акцентування уваги на те, що бізнес-процеси є безперервними і мають певні входи (поставки ресурсів, виникнення ідеї бізнесу, ідеї нового продукту, послуги і т.д.) і виходу у вигляді продукту, який задовольняє потреби споживачів. Під бізнес-процесом слід розуміти структурований, вимірюваний набір видів діяльності, циклічно здійснюваних різними структурними підрозділами і підприємства і в комплексі складових один логічно цілий акт бізнес-діяльності, який організовується для досягнення результатів підприємства за допомогою задоволення потреб клієнта.

Дослідження показали, що процесний підхід в управлінні дозволяє знижувати витрати і підвищувати якість продукції, отримувати різнобічну інформацію про поточний стан бізнесу і вживати своєчасних і стратегічно правильних рішень. Основою процесного управління є бізнес-процеси. Встановлено, що бізнес-процесу, незалежно від його ролі в ланцюжку створення цінностей підприємства, притаманні основні елементи. Будь-який бізнес-процес має власника, відповідального за його виконання, а також такі елементи як вхід, вихід, управління і ресурси.

Відповідальними за виконання бізнес-процесів є такі функції: планування, організація, розподіл, перерозподіл ресурсів, облік, аналіз,

контроль. Для підприємств сільськогосподарської галузі до ресурсів відносяться: земля, обладнання, інформація, персонал, транспорт, програмне забезпечення, робочу і продуктивну худобу та ін. Результат це готова продукція, послуга, інформація, нова споживча вартість.

Бізнес будь-якого підприємства можна уявити як сукупність бізнес-процесів виробничого і невиробничого характеру. При цьому не існує будь-якого стандартного переліку бізнес-процесів, тому кожне підприємство повинно розробляти свої власні бізнес-процеси на основі організації активного, стабільного і збалансованого механізму управління.

В даний час існує безліч типів і видів бізнес процесів. Як правило, основу для класифікації бізнес-процесів становлять чотири базові категорії: основні бізнес-процеси; забезпечують бізнес-процеси; бізнес-процеси розвитку; допоміжні бізнес-процеси.

Для виділення бізнес-процесів використовуються такі основні підходи:

- по такій структурі організації;
- по результату бізнес-процесу - зробленому продукту;
- по ланцюжку створення цінності. Для сільськогосподарських організацій характерно переважання бізнес-процесів виробничого характеру, тому основним критерієм декомпозиції бізнес-процесів повинен бути критерій - галузь / продукт.

Основні (виробничі) бізнес-процеси в рослинництві включають в себе обробіток культур, на яких спеціалізується те чи інше підприємство, а в тваринництві - процеси розведення худоби, птиці риби, бджіл і так далі.

До допоміжних (обслуговуючих) бізнес процесів підприємств сільського господарства належать: ремонт та обслуговування техніки, зберігання і доопрацювання продукції, агрохімічне обслуговування, ветеринарне і зоотехнічне обслуговування, обслуговування технологічного обладнання, транспортне обслуговування.

Бізнес-процеси розвитку (бізнес-проекти) це впровадження інноваційних комунікаційних технологій управління; впровадження

ресурсозберігаючих, наукомістких технологій; модернізація технологічних ліній, обладнання, будівель, приміщень, сховищ; впровадження високоврожайних сортів сільськогосподарських культур і високопродуктивних порід сільгосптварин.

Забезпечують бізнес-процеси це система якості, закупівлі, реалізація, персонал, фінанси.

Встановлено, що управлінська діяльність в сільськогосподарському підприємстві на основі процесного підходу є безперервне виконання комплексу певних взаємопов'язаних між собою видів діяльності і загальних функцій управління. Однак, виконання окремих робіт і функцій управління також розглядається у вигляді процесу, тобто загальний процес є сукупністю взаємопов'язаних безперервно виконуваних дій, що перетворюють деякі входи ресурсів, інформації і т.д. до відповідних виходи, результати.

Для побудови ефективної системи управління бізнес-процесами в сільськогосподарських підприємствах необхідно враховувати, перш за все: галузеві особливості, розміри організації, вплив макроекономічних факторів, а також наявність формалізованої стратегії і довгострокового планування.

Управління бізнес-процесами сільськогосподарських підприємств має свою специфіку, яка впливає з особливостей галузі. Залежність від природних факторів: ґрунтово-кліматичних умов, біокліматичного потенціалу зони господарювання, визначає спеціалізацію виробництва і відповідно є найважливішим критерієм при виділенні основних бізнес-процесів. Більше часу слід приділяти оперативному управлінню, в зв'язку з наявністю підвищеного ризику.

В даний час існує декілька інноваційних підходів до управління бізнес-процесами: впровадження систем менеджменту якості, бенчмаркінг бізнес-процесів, методологія безперервного вдосконалення бізнес-процесів ВРІ (Business Process Improvement), реінжиніринг бізнес-процесів, гринфілд, поєднання функціонального і процесного підходів. У сільськогосподарських підприємствах доцільно використовувати також технологію безперервного

вдосконалення бізнес-процесів ВРІ, яка спрямована на оптимізацію організації виробництва і управління шляхом постійного якісного вдосконалення бізнес-процесів за рахунок забезпечення повноти і точності їх реалізації, а також автоматизації функцій управління.

Необхідність удосконалення управління бізнес-процесами викликана динамічно мінливих умов зовнішнього середовища, тому доцільно своєчасно здійснювати коригувальні та запобіжні дії по ліквідації або зниження негативних факторів, а також згладжування циклічних коливань зовнішнього середовища.